

Панна квітів (скорочено)

Валерій Шевчук

Валерій Шевчук

Казка "Панна квітів"

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

1

Ця дівчинка жила, може, не в нашому часі і, може, не на нашій землі, як і всі, хто живе в казковому світі. Носила вона зелене платтячко, таке старе, що мусила щоранку зашивати його травою. На голові в неї була хустина, яка світилася, як голуба квітка. Дівчинка мала ледь-ледь кирпатий носик і величезні й зелені очі, які світилися, мов зірки. Вона не мала власної хати та батьків і завжди кудись йшла. Ходячи отак по світі, спинялася Зеленоочка в якогось господаря, ставала в нього на службу. Спершу той жалів дівчинку і був до неї лагідний, але згодом звивав до неї і її дивних очей. А люди здебільшого, як звикнуть до чогось, перестають помічати диво, на яке колись невимірно чудувалися. На дівчинку починали кричати і навіть бити. Тоді Зеленоочка плакала, брала в руки патичок і щезала. Її хороші очі були неначе випиті й змучені. А коли доходила до тої межі, де кінчається світло і починається темінь, зовсім забувала про невдячного й сердитого господаря, і очі знову наливалися чарівною силою.

2

Того ранку було багато сонця і роси. Зеленоочка, прокинувшись у траві, довго сиділа, дивлячись на росу. Її очі того ранку були чудові, як ніколи. Вона встала й пішла по стежці, яка привела її до хати з дахом з очерету. На ґаночку сидів сивий дід, у роті якого стриміла череп'яна люлька. Із тої люльки снувався дим, і був там напівпрозорий, тонкий і худий чоловічок.

Зеленоочка привіталася з дідом, якому сподобалися величезні, зелені й променисті очі дівчинки. Старий погладив її по голові, а дівчинка запитала, чи треба йому помічниці, бо вона може їсти варити, прати, замітати й грубу топоти. Дід дозволив залишитися, а робота для дівчинки була одна – носити із лісу багато хмизу. Дід розпитував, чи дівчинка сирота, називав бідненькою. Дівчинка питала діда, чи дозволятиме їй дивитися на небо, балакати з жучками, цвіркунами і птахами, бо попередній господар забороняв. Дід дозволив, сказав, що сам любить квіти, особливо тюльпани. А ще він сам із тих, хто співчуває бідним, знедоленим, сиротам, сумним. Дід говорив, що полегшує їм життя. В очах діда світився такий вогник, який завжди засвічується в kota, коли полює на птаха чи мишу.

3

Дід показав стежку до лісу, за якою має бути поле, вкрите жовтими тюльпанами. Він дозволив дівчинці дивитися на небо, слухати пташок, але тюльпанів наказав не рвати. У лісі дівчинка мала назбирати хмизу і скласти біля хати. У хату Зеленоочці заходити не можна було. Вона мала жити у повітці, а їсти готувати мав сам дід.

Дівчинка вже рушила стежкою, але дід їй кинув свого паска, щоб хмиз зв'язувала. Пасок розпластався біля її ніг, як гадюка.

4

Вона взяла того паска, який виявився холодний, як вуж. Але пасок був як пасок, і вона перекинула його через плече. Відтак пішла по стежці. А дід моргнув лівою бровою, і від його люльки скочив раптом димовий чоловічок і погнав за дівчинкою. Він зупинив Зеленоочку і сказав, що він – димовий чоловічок, а діда звати Крінос. Чоловічок сказав, що має перед дівчинкою хвалити діда. Але Зеленоочка сказала, що коли добрий, то й хвалити його не треба, добрі діла хвалять людину. Дівчинка погладила Димка. Вони підійшли до тюльпанового поля. Скільки сягало око, хиталися чаші-голівки, і дивна тиша панувала навколо. Здалося Зеленоочці, що всі ті тюльпани повернулися до неї і дивляться. І чомусь сумно стало дівчинці. Димка вже не було. Зеленоочка торкнулася одного тюльпана. Від того впала їй на долоню крапля, солоня, як сльоза.

На те пасок, що висів у неї через плече, заворушився і звів голову-пряжку. Він сказав, що такого гарного поля немає ніде у світі. Зеленоочка перелякалася. Скинула паска з плеча, і той упав у траву. Він назвався Паском старого Кріноса, бо всі речі діда розмовляють і вихваляють його, бо він чарівник великий з великих!

Дівчинка відчувала щось моторошне, бо онде скільки квітів, а їй зовсім не хочеться ними милуватися. І вона пішла звідти. А пасок перетворився на товстого вужа і думав, чому знайшлася така людина, котра не захопилася тюльпановим полем?

*Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

5

А Зеленоочка досить швидко забула про те, що її засмутило. Як тільки вступила в ліс, зашуміли над нею сосни і заспівали довкола пташки. Забула вона про все неприємне і спершу спробувала збирати хмиз, а як пройшлася трохи по лісі, не зустріла в ньому ані ломачки, ні тріски. Потім зупинилася біля мурашиної купи і задивилася на те, як клопочуться мурашки.

Зеленоочка побачила маленького жучка, який уперто перелазив через бадилину, але весь час із неї скочувався і перекидався на спину. Так тривало доти, доки не зайшло сонце. Зеленоочка вирішила заночувати у лісі. Настала ніч, і всі заснули.

Старий же Крінос чекав і не дочекався хмизу, тож стурбувався й пустив Димка вистежити, де це поділося те дівча. Дід думав, що ця мала чомусь турбує його більше, ніж то годилося, а ще з неї вийшов би дуже гарний тюльпан.

Димко блукав по лісі, шукаючи Зеленоочку, а коли стало зовсім темно, сів на

пеньок і задумався: чи треба вихваляти по-справжньому добрих людей, а чи їх похвалить діло, яке вони чинять. Димко знайшов дівчинку і побачив її розплющені Зелені Очі, в які западала роса. Димко зрозумів, що дівчинка незвичайна. Він поцілував кінчик зеленої сукенки і побачив, як її Сон вийшов з грудей і пішов на поле тюльпанів.

Сон Зеленоочки сказав квітам, що його прислала панна всього живого й зеленого, хоч, може, й сама про те не відає. Димко здивувався. Сон питав квітів, яке чаклунство над ними учинено, чому вони плачуть людськими гіркими сльозами. Але квіти мовчали. Тоді засміявся тихо Димко і плеснув прозорою долонькою Сон Зеленооччин по плечу. Він сказав, що всі ці тюльпани – люди! Бідні, нещасні, скорботні люди, яких перетворив його господар у гарні квіти, щоб вони не мучилися.

Тоді зірвався раптом над долиною вітер. Він хапнув Димка, і той закричав тонко й пронизливо і знявся у небо, де й пропав. З тюльпанового поля повільно виповз великий тлустий Вуж. Він прогнав Сон, сказавши, що це поле щасливих та гарних. Сон спитав, чи хотіли ці люди стати тюльпанами, та Вуж зашипів і вистрілив просто в обличчя Сну роздвоєним язичком.

Зеленоочка прокинулася, а Сон сидів біля неї і тихо плакав, розказуючи, що він побачив та почув. Але найбільше скаржився він на те, що на останнє запитання ні Вуж, ні тюльпани не відповіли.

6

І вперше задумалася серйозно Зеленоочка. Щось занепокоїло і знітило її. І подумала дівчинка, чи робити так, як раніше: махнути рукою і піти геть від діда. Отак сиділа Зеленоочка й дивилася на світ великими і зчудованими очима, які блимотіли так прегарно, що, коли б побачили її Димко та Вуж, стали б вони дівчинці довічними друзями.

Крінос чекав дівчинку, бо навіщо їй ходити по світі, такій мізерній та вбогій, коли можна стати гарною чудовою квіткою. Крінос варив зілля, що перетворює людей на тюльпани.

Дід хвалився перед Димком, бо допомагав людям. Але Димко чомусь не схилився у звичному поклоні, як це робив завжди. Димко сказав Кріносу слова Зеленоочки про те, що доброго чоловіка й хвалити не треба. Дід випитав його, хто йому таке казав. А коли дізнався, що дівчинка, то переконав Димка, що для неї стати тюльпаном – найкращий вихід, бо вона сирота і бідна.

7

А дівчинка все ще сиділа в траві, думала й дивилася на світ великими й чудовими очима. І була така незворушна, що двоє мурашок, що вкусили її минулого дня за пальчик біля мурашника, Вунько й Мунько, зупинилися вражено. Вони подумали, що дівчинка – фея. Мурахи підійшли і почули раптом тихий, теплий і солодкий, як мед, голос дівчинки. Вона зверталася до мурах, комах, пташок, дерев і трави. Говорила, що після того, як побачила поле тюльпанів, не може бути весела. Мунько радив товаришеві озватися до дівчинки, але раптом з'явився прозорий димовий чоловічок і сердито крикнув, щоб Зеленоочка несла хмиз.

Дівчинка спитала Димка, чому вона сьогодні смутна і чому не веселиться. Димко присів Зеленоочці на коліно, і вона ніжно погладила його по голові. Їхню розмову слухали мурахи-товариші. Дівчинка розповіла, що всюди з нею було все нормально, а тільки на цій землі вона занепокоїлась. Щось дивне й негарне тут відбувається. Дівчинка питала, чи правда те, що тюльпанове поле – перетворені у квіти люди.

*Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

8

"Це правда!" — сказав раптово над ними Крінос. Мунько й Вунько перелякано залізли під грудку. Довгі сиві вуса спускались у діда аж до грудей, які ходили задихано. В руці він мав важкий костур, а очі блищали поважно й трохи сердито. Дід сказав, що тюльпани – справді бідні, нещасні люди, яким він захотів допомогти. Вони пізнають радість, бо цвітуть і прикрашають землю.

Дід знав про сон Зеленоочки, бо йому розповів Вуж. Але дівчинка знову поставила питання: чи ті люди хотіли стати тюльпанами? Тоді засміявся хрипко Крінос, заблискотів очима і сказав, що хай дівчинка сама в тих людей питає, чи добре жити в холоді, голоді й бруді, помирати щодень і не померти, чи краще цвісти в чистому полі прегарною квіткою?

Він пішов по стежці, важко гупаючи чобітьми, а Зеленоочка почула спів жайворонка. Вона розуміла його мову. Птах говорив, щоб пізнати горе чи щастя тюльпанів, треба самому стати тюльпаном. Але коли вона ним стане, то ніколи їм не зможе допомогти!

Дівчинка пішла до тюльпанового поля. Доки йшла Зеленоочка, доти збиралися над нею хмари, а коли спалахнула перша блискавка, в лісі вдарила сокира – це рубав хмиз старий Крінос. У роті в нього стриміла люлька, в якій танцював Димко.

З очей дівчини впали величезні сльози. Здалося Зеленоочці, що вона перетворюється в дерево, квітку чи траву. Голуба її хустина синім пелюстям стала. Жайворон закричав, що утворилася нова квітка, що Панна квітів прийшла на землю.

Димко сказав дідові, що народилася на землі нова фея. Старий Крінос змахнув сокирою і став рубати далі.

9

А вона йшла і не відчула свого дивного перетворення. Здалося тільки, що виросла й набралася сили, якої не знала раніше. Все в ній співало й нуртувало, а невпевненість і безпорадність зовсім пропали. Очі її стали ще більші і гарніші і почала вона ними бачити, як коріння п'є земні соки, земних істот, що здивовано поспинялися і повернулися до неї.

Вуж, який прокинувся серед тюльпанів, відчув тривогу. Звів голову й подивився, що це воно діється.

Старий Крінос перестав рубати хмиз, зирнув на незвичайне небо: спалахували в повітрі зливи і тяглися до землі.

Зеленоочка вже доходила до тюльпанового поля. Дівчинка побачила під поверхнею землі тисячі й тисячі зігнутих і скорчених людей, їхні обличчя, з ротів людей виростали жовті квіти. І почула Зеленоочка тисячний стогін. Тисячі очей безперервно плакали. Тоді й впізнав дівчинку Вуж і закричав, щоб тікала. Але дівчинка торкнулася його голови, і відпало навіки його жало.

Крінос швидко пішов із лісу. І чим далі, тим пришвидшував ходу. Сам він ріс, стаючи все більший. Обличчя його перекошилося від люті. Гунав чоботищами, ніби грім. Димко перелякано впав на землю біля грудки, де ховалися Мунько й Вунько, які згодом вилізли на дерево, щоб дивитися, що відбувається.

А Зеленоочка начебто і не чула погоні за собою. Дівчинка почула слова грушки, яка просила швидше розчаклувати поле. Грушка називала її Панною Квітів.

Зеленоочка почула шалений тупіт Кріносових чоботиськ. Вона стисла щосили кулачки, і з великих очей знову бризнули величезні сльози. Дівчинка просила хмари залити поле, а сонце просила світити на квіти. Саме в цей момент зійшлися над полем хмари, і спалахнув величезний круглий вогонь, який перетворив Кріноса на каменюку. Вуж перетворився у пасок з мідною пряжкою.

Згодом визирнуло сонце, хоч линув з усіх хмар дощ. Зеленоочка ступила крок наперед і простягла руку. І на той її помах заворушилося тюльпанове поле. Тисячі тисяч ротів виплюнули пророслі з рота жовті тюльпани. Квіти стали людьми, яких вмивав дощ.

10

Тоді відчула Зеленоочка, що вона дуже стомилася. Суконка і хустинка її намокли. Вона побачила величезний камінь із зведеною високо вгору кам'яною сокирою. Біля того каменю тулився зляканий і змерзлий Димко. Він побачив Зеленоочку і просився до неї на службу, та дівчинка не погодилася і нагадала свою науку.

Зеленоочка пішла на ту галявину, де й досі звисали з гілки Вунько й Мунько. Вони почали злазити. Дівчинка забула про все, що тут відбувалося. Вона почала латати свою суконьку і задивилася на те, як клопочуться в мурашнику мурашки. В цей час і підійшли до неї Вунько й Мунько. Вони вважали, що в дівчинки занадто убоге вбрання, щоб бути феєю. Тому мурахи дозволили собі вкусити її за пальця. Але Зеленоочка тільки розсміялася, бо їй стало лоскітно.

*Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*